



مقدمه

گوجه‌فرنگی گیاهی از خانواده سیب‌زمینی می‌باشد. گیاهی چندساله و علفی بوده ولی اغلب به صورت یک‌ساله کشت می‌شود. ساقه این گیاه شکننده، کرک‌دار، خزانده و منشعب می‌باشد. برگ‌های آن متناوب و مرکب می‌باشد. گل‌ها به صورت خوشه‌ای و هر گل دارای پنج گلبرگ زرد رنگ بهم پیوسته و پنج کاسبرگ بلند و کشیده می‌باشد. میوه‌های گوشتی دارای تعدادی دانه‌های قلبی شکل کوچک می‌باشند. رنگ میوه رسیده معمولاً قرمز و گاهی به رنگ‌های دیگر است. بذر آن سبک، پهن، سفید رنگ بوده و حدود پنج سال قوه نامیه خود را حفظ می‌کند. گوجه‌فرنگی دارای ارقام مختلف است که از نظر رشد، زودرسی یا دیررسی بودن، کیفیت، شکل و رنگ میوه و همچنین مقاومت به آفات و بیماری‌ها با یکدیگر اختلاف دارند.

بیماری‌های گوجه‌فرنگی در گلخانه

بهترین ارقام گوجه‌فرنگی برای کشت در گلخانه دارای ویژگی‌های زیر است: (۱) تولید محصول بالا در شرایط نور کم، (۲) رشد رویشی و گلدهی در دماهای پایین، (۳) مقاومت و میوه‌دهی در شرایط غیر مطلوب مثل نور کم و دمای پایین، (۴) بالا بودن کیفیت میوه‌های تولید شده و (۵) دارا بودن مقاومت بالا نسبت به آفات و بیماری‌های مهم در گلخانه.

تولید نشاهای سالم و با کیفیت گوجه‌فرنگی مستلزم عدم آلودگی آنها به قارچ‌های عوامل بوته میری و نماتدهای ریشه‌گرهی است. بیمارگرهای آوندی فوزاریوم و ورتیسلیوم گاهی موجب پژمردگی و مرگ بوته‌های گوجه‌فرنگی در گلخانه می‌شوند. سایر بیماری‌های گوجه‌فرنگی بیشتر اندام‌های هوایی گیاه از قبیل برگ و میوه را مورد تهاجم قرار می‌دهند که از مهم‌ترین و رایج‌ترین آنها می‌توان به کپک برگ، لکه موجی، سفیدک پودری، آنتراکنوز، لکه برگ‌های باکتریایی و بیماری‌های ویروسی اشاره نمود. بیماری‌های فیزیولوژیک بخصوص آفتاب سوختگی و پوسیدگی گلگاه نیز بسیاری از اوقات به چشم می‌خورند.

بیماری‌های قارچی

بوته‌میری و بیماری‌های ناشی از ریزوکتونیا

عامل بیماری *Rhizoctonia solani*



قسمت‌های مختلف گیاه از جمله ریشه، طوقه، ساقه و میوه مورد حمله قارچ قرار می‌گیرد. مرگ گیاهچه‌ها، پوسیدگی ریشه‌ها، پوسیدگی طوقه، شانکر (ترک خوردگی) ساقه و پوسیدگی میوه از علائم عمده بیماری است. لکه‌های فرو رفته مدور به قطر کمتر از یک تا چهار سانتی‌متر در روی میوه‌های سبز و رسیده ایجاد می‌شود؛ رنگ لکه‌ها قهوه‌ای روشن است. لکه‌ها دارای حلقه‌های متحدالمرکز قهوه‌ای کم‌رنگ و پررنگ هستند و مرکز بافت آلوده ساخته شده و رنگ آنها قهوه‌ای تیره می‌شود. بیماری در هنگام تماس میوه‌های گوجه‌فرنگی با خاک شدیدتر است. قارچ عامل بیماری خاکزاد بوده و انتقال بیماری از طریق جابجایی خاک آلوده و اندام‌های هوایی آلوده گیاهی صورت می‌گیرد. آلودگی در رطوبت بالای خاک و دمای ۱۶ الی ۲۳ درجه سلسیوس بیشتر است (شکل ۱).



شکل ۱- آثار خسارت ناشی از قارچ *Rhizoctonia solani*

مدیریت

- ۱- ضدعفونی خاک از طریق آفتاب‌دهی و یا کاربرد سموم مناسب در ابتدای کشت
- ۲- ضدعفونی بذر قبل از کاشت با یک قارچ‌کش و یا مخلوطی از قارچ‌کش‌ها جهت محافظت بذر در مقابل این قارچ و سایر بیمارگرهای بذر زاد و یا خاکزاد

بیماری‌های گوجه‌فرنگی در گلخانه - بخش اول



PTMP/SK/R&D/A/Tomato diseases in the greenhouse/28072022

۳- به قیم بستن و یا استفاده از انواع مختلف مالچ‌های پلاستیکی به منظور جلوگیری از تماس میوه‌های

گوجه‌فرنگی با سطح خاک

۴- فراهم نمودن شرایط مناسب رشد و جلوگیری از آسیب دیدن گیاه به ویژه به وسیله نماتدها موجب کاهش پوسیدگی ریشه و طوقه توسط این بیماری می‌شود.

۵- از بین بردن بوته‌ها و بقایای گیاهی آلوده

۶- استفاده از ارقام و ژنوتیپ‌های مقاوم

منبع

قادری، رضا (۱۴۰۰). گلخانه از دیدگاه یک گیاه‌پزشک (چاپ اول). شیراز: انتشارات مرجع علم.

